

**Submission to the Boundary Commission from
Montgomeryshire and Glyndwr Constituency Labour Party.**

September 2024.

Montgomeryshire & Glyndwr CLP wishes to make a submission to the Democracy and Boundary Commission Senedd Pairings first draft. In particular we want to propose an alternative to the pairing of Montgomeryshire and Glyndwr with Dwyfor Meirionnydd.

In short, we would see the pairings in the north changed to be:

- Ynys Môn & Dwyfor Meirionnydd
- Bangor & Clwyd West
- Clywd East, Alyn & Deeside
- Wrexham, Montgomeryshire & Glyndŵr

1.0 Summary

“The Commission did consider the alternative of combining Dwyfor Meirionnydd with Ceredigion Preseli, and Montgomeryshire and Glyndŵr with Brecon, Radnor and Cwm Tawe, however, was of the view that the alternative would create two Senedd constituencies that would be very large and unwieldy.” Commission Statement

- The Commission has created a Senedd constituency which is very large and unwieldy in its proposal for pairing Dwyfor Meirionnydd with Montgomeryshire and Glyndŵr.

The Commission states that its decision on pairing is based on transport links, local ties, shared history, Welsh language and socio-economic considerations.

The Transport links between the two constituencies are absolutely minimal.

- The border between the two constituencies is long but only crossed by two good A roads due to the mountains which form that boundary.
- The train from Welshpool to Pwllheli takes 3 hours 20 minutes. The train from Welshpool to Cardiff takes 3 hours, despite the fact that it detours through England
- Cardiff is nearer by road than Aberdaron on the Lleyn peninsula.

Local Ties: There are no known local ties between the constituencies. None.

Shared History: Equally, there are no historic connections between those two points - not even in the ancient kingdoms under Llewelyn Fawr and arguably not under Owain Glyndwr. Whilst one sits on the border with England, the other faces the Irish Sea so culturally and socially, they are not contiguous.

Socio-Economic Ties: There are no significant socio-economic ties between the two constituencies. The only one we can think of is a shared use of land for agriculture, but we also accept that only a small percentage of people work in this sector and that the agricultural focus is different in each constituency. This tie does not bind the two constituencies.

The organisation structure of councils will be a complete mess, as the new constituency is expected to cover the following County Councils: Denbighshire, Gwynedd, Powys, and Wrexham. No member of the Senedd can do this justice.

Our Preferred Pairing

Our preferred pairing is one which does not seem to have been considered by the Electoral Commission as only Dwyfor Meirionnydd and Brecon and Radnorshire are listed as part of the consideration.

Our preferred pairing of Montgomeryshire and Glyndwr with Wrexham keeps the constituency to two County Councils, two Police and Crime Commissioner areas and is far more accessible in terms of the road network. We already have the working relationships established, have minimal mountainous interruption and have much better cultural, historical and socio-economic ties.

We ask the Electoral Commission to take this into account and reconsider.

2.0 The Boundary Commission Rationale

We recognise that the Boundary Commission's rationale for pairing Montgomeryshire and Glyndwr with Dwyfor Meirionnydd is as the Commission stated:

“The Commission did consider the alternative of combining Dwyfor Meirionnydd with Ceredigion Preseli, and Montgomeryshire and Glyndŵr with Brecon, Radnor and Cwm Tawe, however, was of the view that the alternative would create two Senedd constituencies that would be very large and unwieldy.

They are of the view that there are reasonable road links between the areas of the proposed constituency such as between Machynlleth and Dolgellau.

Whilst the Commission is of the view that it is not ideal to propose such a large constituency it is the best option in terms of proposing a contiguous combination of 2 UK parliamentary constituencies in the area.”

3.0 Reasons the Boundary Commission should Reconsider

We will now set out our reasons, in line with the criteria that the Commission were given by the Senedd Cymru (Members and Elections) Act 2024.

The Boundary Commission states in its rationale for this pairing that (1) some combinations of constituencies are too large and unwieldy and that (2) there are good road links which underpin the pairing.

Firstly on the issue of the size of the constituency.

We object to the size of the pairing on the grounds of the sheer scale of the geography and also on the basis of the number of organisational groupings which may not speak to geographical size but absolutely add to the complexity of the constituency.

The current pairing of Dwyfor Meirionnydd with Montgomeryshire and Glyndwr covers 4 county councils and the full breadth of Wales from Llangurig at its south-easterly tip to Ynys Enlli at the most north-westerly - those two points know nothing of how the other live and a representative in the Senedd cannot know nor represent their local needs.

Geographically, that pairing is the largest and has the most mountains which makes the job of organisation and representation incredibly difficult and risks endangering trust in the democratic processes of the Senedd. Too many people already believe that 'Cardiff doesn't understand us' and this pairing will only reinforce that belief, as well as add support for the those who want to see an end to any political autonomy in Wales.

Organisationally, it is the most stressed by being torn between the following County Councils: Denbighshire, Gwynedd, Powys, and Wrexham. No Member of the Senedd, new or old, has the capacity or the connections to do those councils justice, nor represent their needs in the Senedd.

Equally, there are no historic connections between those two points - not even in the ancient kingdoms under Llewelyn Fawr and arguably not under Owain Glyndwr. Whilst one sits on the border with England, the other faces the Irish Sea so culturally and socially, they are not contiguous.

Those reasons, and the trouble ordinary members will have in campaigning, are why we suggest the above changes to the pairings.

On the issue of ease of travel, the Boundary Commission states that, *“there are reasonable road links between the areas of the proposed constituency such as between Machynlleth and Dolgellau.”*

Whilst this short stretch of road may be good, we ask you to consider that it takes 30 minutes longer to travel from Llangurig to Aberdaron than it would do to drive from Llangurig to Cardiff. This is based on the usual shining optimism of computer generated travelling times. In reality it takes over 3 hours to get from one end of your proposed constituency to the other and certain routes are somewhat crowded with mountain ranges.

Ynys Môn and Dwyfor Meirionnydd may not have a road connecting them (although this is only by a few hundred yards) but they have thousands of years of history, culture, kingdoms and county councils, languages, literatures, and historic connections that far outweigh any contiguous connection between Dwyfor Meirionnydd and Montgomeryshire - notably, a representative for Dwyfor & Ynys Môn would only work with and within the constraints of 2 County Councils but a representative for Dwyfor & Montgomeryshire & Glyndŵr would have to work with 4 - we feel our suggested changes make representation clearer for constituents and more manageable for potential representatives in the Senedd.

Equally, we would make the argument that the Boundary Commission brought Montgomeryshire and Clwyd South together in Montgomeryshire and Glyndwr despite the fact that the main road linking them goes through another constituency and another country, England. To have to drive through a short stretch of a few hundred yards from Ynys Môn round a roundabout and down the first slip road to reach Dwyfor Meirionnydd at least keeps the driver within the same country, Wales.

4.0 Our Preferred Pairing

Our preferred pairing is one which does not seem to have been considered by the Electoral Commission as only Dwyfor Meirionnydd and Brecon and Radnorshire are listed as part of the consideration.

Our preferred pairing of Montgomeryshire and Glyndwr with Wrexham keeps the constituency to two County Councils, two Police and Crime Commissioner areas and is far more accessible in terms of the road network. We already have the working relationships established, have minimal mountainous interruption and have much better cultural and social ties.

We sincerely hope that this submission will be considered. We understand how difficult it is to reconsider once a proposed solution is public but we sincerely believe that faith in the democratic process will be impacted by the current proposal if it is not changed.

Thank you for considering our submission.

For an on behalf of Montgomeryshire and Glyndwr Constituency Labour Party

Cyflwyniad i'r Comisiwn Ffiniau gan Blaid Lafur Etholaeth Maldwyn a Glyndŵr.

Medi 2024.

Dymuna PLE Maldwyn a Glyndŵr wneud cyflwyniad i ddrafft cyntaf Paru Ffiniau'r Senedd y Comisiwn Democratiaeth a Ffiniau. Yn benodol, dymunwn gynnig dewis amgen yn lle paru Maldwyn a Glyndŵr gyda Dwyfor Meirionnydd.

Yn fyr, hoffem weld y paru yn y gogledd yn newid i'r isod:

- Ynys Môn a Dwyfor Meirionnydd
- Bangor a Gorllewin Clwyd
- Dwyrain Clwyd, Alun a Glannau Dyfrdwy
- Wrecsam, Maldwyn a Glyndŵr

1.0 Crynodeb

"Fe wnaeth y Commission ystyried y dewis arall o gyfuno Dwyfor Meirionnydd gyda Cheredigion Preseli, a Maldwyn a Glyndŵr gyda Brycheiniog, Maesyfed a Chwm Tawe; fodd bynnag, y farn oedd y buasai'r dewis arall yn creu dwy etholaeth Seneddol fyddai'n fawr iawn ac yn anhydrin."
Datganiad y Comisiwn

- Mae'r Comisiwn wedi creu etholaeth Seneddol sydd yn fawr iawn ac yn anhydrin wrth gynnig paru Dwyfor Meirionnydd gyda Maldwyn a Glyndŵr.

Dywed y Comisiwn fod eu penderfyniad ar y paru yn seiliedig ar gysylltiadau trafndiaeth, cysylltiadau lleol, hanes a rennir, yr iaith Gymraeg ac ystyriaethau cymdeithasol-economaidd.

Bychan eithriadol yw'r **cysylltiadau trafndiaeth** rhwng y ddwy etholaeth.

- Mae'r ffin rhwng y ddwy etholaeth yn hir, ond dim ond dwy ffordd A dda sy'n ei chroesi oherwydd bod y ffin mor fynyddig.
- Mae'r trê'n o'r Trallwng i Bwllheli yn cymryd 3 awr 20 munud. Mae'r trê'n o'r Trallwng i Gaerdydd yn cymryd 3 awr, er ei fod yn gorfod mynd trwy Loegr England
- Ar y ffordd, mae Caerdydd yn nes nac Aberdaron ar benrhyn Llŷn.

Cysylltiadau Lleol: Nid oes unrhyw gysylltiadau lleol hysbys rhwng yr etholaethau. Dim un.

Hanes a rennir: Yn yr un modd, nid oes cysylltiadau hanesyddol rhwng y ddau bwynt - ddim hyd yn oed yn yr hen deyrnasoedd dan Lywelyn Fawr a, gellid dadlau, nid dan Owain Glyndŵr. Er bod un etholaeth yn ffinio a Lloegr, wynebu Môr Iwerddon y mae'r llall, felly yn ddiwylliannol a chymdeithasol, nid ydynt yn cyd-gyffwrdd.

Cysylltiadau cymdeithasol-economaidd: Nid oes cysylltiadau cymdeithasol-economaidd o bwys rhwng y ddwy etholaeth. Yr unig un y gallwn ni feddwl amdano yw bod y ddwy â defnydd tir ar gyfer amaethyddiaeth, ond yr ydym yn derbyn hefyd mai dim ond canran fechan o bobl sy'n gweithio yn y sector hwn a bod y canolbwynt amaethyddol yn wahanol yn y naill etholaeth a'r llall. Nid yw hyn yn clymu'r ddwy etholaeth.

Bydd strwythur trefniadol y cynghorau yn llanast llwyr, gan y bydd disgwyl i'r etholaeth newydd ymestyn dros y Cynghorau Sir canlynol: Sir Ddinbych, Gwynedd, Powys, a Wrecsam. Ni all yr un Aelod Senedd wneud cyfiawnder â hyn.

Ein dewis ni o baru

Ein dewis ni o baru yw un nad yr ymddengys bod y Comisiwn Etholiadol wedi ei ystyried, gan mai Dwyfor Meirionnydd a Brycheiniog a Maesyfed yn unig a restrir fel rhan o'r ystyriaeth.

Mae ein dewis ni o baru, sef Maldwyn a Glyndŵr gyda Wrecsam yn cadw'r etholaeth i ddau Gyngor Sir, dwy ardal Comisiynwyr Heddlu a Throsedd, ac y mae'n fwy hygyrch o lawer o ran y rhwydwaith ffyrdd. Mae'r berthynas waith wedi ei sefydlu eisoes, nid oes fawr ddim mynyddoedd yn ein rhwystro, ac y mae gennym gysylltiadau diwylliannol, hanesyddol a chymdeithasol-economaidd gwell o lawer.

Gofynnwn i'r Comisiwn Etholiadol ystyried hyn, ac ailfeddwl.

2.0 Rhesymeg y Comisiwn Ffiniau

Yr ydym yn cydnabod mai rhesymeg y Comisiwn Ffiniau dros baru Maldwyn a Glyndŵr gyda Dwyfor Meirionnydd yw'r hyn a ddywedodd y Comisiwn:

“Fe wnaeth y Commission ystyried y dewis arall o gyfuno Dwyfor Meirionnydd gyda Cheredigion Preseli, a Maldwyn a Glyndŵr gyda Brycheiniog, Maesyfed a Chwm Tawe; fodd bynnag, y farn oedd y buasai'r dewis arall yn creu dwy etholaeth Seneddol fyddai'n fawr iawn ac yn anhydrin.

Y maent o'r farn fod cysylltiadau ffyrdd rhesymol rhwng ardaloedd yr etholaeth arfaethedig megis yr un rhwng Machynlleth a Dolgellau.

Er bod y Comisiwn o'r farn nad yw'n ddelfrydol cynnig etholaeth mor fawr, dyma'r dewis gorau o ran cynnig cyfuniad sy'n cyd-gyffwrdd o 2 o etholaethau senedd y DU yn yr ardal.”

3.0 Rhesymau y dylai'r Comisiwn Ffiniau ail-ystyried

Byddwn yn awr yn gosod allan ein rhesymau, yn unol â'r meini prawf a roddwyd i'r Comisiwn dan Ddeddf Senedd Cymru (Aelodau ac Etholiadau) 2024.

Dwyed y Comisiwn Ffiniau mai eu rhesymeg dros y paru hwn yw (1) fod rhai cyfuniadau o etholaethau yn rhy fawr ac anhydrin a (2) fod cysylltiadau ffyrdd da sy'n sail i'r paru.

Yn gyntaf, ar fater maint yr etholaeth.

Yr ydym yn gwrthwynebu maint y paru ar sail anferthedd y ddaearyddiaeth a hefyd ar sail nifer y grwpiau trefniadol, heb fod yn ymwneud a maint daearyddol ond a fydd yn bendant yn ychwanegu at gymhlethdod yr etholaeth.

Mae paru presennol Dwyfor Meirionnydd gyda Maldwyn a Glyndŵr yn ymestyn dros 4 cyngor sir a Chymru benbaladr o Langurig yn y pen de-ddwyreiniol at Ynys Enlli yn y gogledd-orllewin eithaf – nid yw'r naill bwynt yn gwybod sut mae'r llall yn byw ac ni all cynrychiolydd yn y Senedd wybod am eu hanghenion lleol na'u cynrychioli.

Yn ddaearyddol, y paru hwn yw'r mwyaf ac y mae y mae'r rhan fwyaf o fynyddoedd, sy'n gwneud y gwaith o drefnu a chynrychioli yn enbyd o anodd, ac y mae risg o beryglu ymddiriedaeth ym mhrosesau democrataidd y Senedd. Mae gormod o bobl eisoes yn credu 'nad yw Caerdydd yn

ein deall' ac ni wnaiff y paru hwn ddim ond ategu'r gred honno, yn ogystal â rhoi mwy o gefnogaeth i'r sawl sydd eisiau gweld diwedd ar unrhyw annibyniaeth wleidyddol yng Nghymru.

O ran trefniadaeth, y straen fwyaf yw'r rhaniad rhwng y Cynghorau Sir a ganlyn: Sir Ddinbych, Gwynedd, Powys, a Wrecsam. Nid oes gan unrhyw Aelod o'r Senedd, newydd na hen, y gallu na'r cysylltiadau i wneud cyfiawnder â'r cynghorau hynny, na chynrychioli eu buddiannau yn y Senedd.

Yn yr un modd, nid oes cysylltiadau hanesyddol rhwng y ddau bwynt – ddim hyd yn oed yn yr hen deyrnasoedd dan Lywelyn Fawr a, gellid dadlau, nid dan Owain Glyndŵr. Er bod un etholaeth yn ffinio â Lloegr, wynebu Môr Iwerddon y mae'r llall, felly yn ddiwylliannol a chymdeithasol, nid ydynt yn cyd-gyffwrdd.

Y rhesymau hynny, a'r drafferth a gaiff aelodau cyffredin wrth ymgyrchu, yw'r rhai sydd gennym dros awgrymu'r newidiadau uchod i'r paru.

Ar fater rhwyddineb teithio, dywed y Comisiwn Ffiniau fod, "*cysylltiadau ffordd rhesymol rhwng ardaloedd yr etholaeth arfaethedig fel rhwng Machynlleth a Dolgellau.*"

Er y gall y darn byr hwn o ffordd fod yn dda, gofynnwch i chwi ystyried ei bod yn cymryd 30 munud yn hwy i deithio o Langurig i Aberdaron nag y cymer i yrru o Langurig i Gaerdydd. Mae hyn yn seiliedig ar optimistiaeth orffwyll arferol yr amseroedd teithio a gynhyrchir gan gyfrifiadur. Mewn gwirionedd, mae'n cymryd dros 3 awr i fynd o un pen o'ch etholaeth arfaethedig i'r llall, ac y mae rhai llwybrau yn hynod fnyddig.

Efallai nad oes ffordd yn cysylltu Ynys Môn a Dwyfor Meirionnydd (er mai diffyg o ambell ganllath yw hyn) ond y mae ganddynt filoedd o flynyddoedd o hanes, diwylliant, teyrnasoedd a chynghorau sir, ieithoedd, llenyddiaeth a chysylltiadau hanesyddol sydd yn sicr yn gorbwysu unrhyw gysylltiad o gyd-gyffwrdd rhwng Dwyfor Meirionnydd a Maldwyn - yn bennaf, byddai cynrychiolydd dros Ddwyrfor ac Ynys Môn yn gweithio gyda 2 Gyngor Sir ac o fewn eu cyfyngiadau yn unig, ond byddai'n rhaid i gynrychiolydd dros Ddwyrfor a Maldwyn a Glyndŵr yn gorfod gweithio gyda 4 - yr ydym yn teimlo fod y newidiadau a awgrymir gennym ni yn gwneud cynrychiolaeth yn gliriach i etholwyr ac yn haws eu rheoli i ddarpar-gynrychiolwyr yn y Senedd.

Yn yr un modd, buasem yn dadlau fod y Comisiwn Ffiniau wedi dwyn Maldwyn a De Clwyd ynghyd ym Maldwyn a Glyndŵr ar waetha'r ffaith fod y briffordd sy'n eu cysylltu yn mynd trwy etholaeth arall, a gwlad arall, Lloegr. Byddai gorfod gyrru ar hyd darn byr o rai cannoedd o lathenni o Ynys Môn o gwmpas cylchfan ac i lawr y ffordd ymuno gyntaf i gyrraedd Dwyfor Meirionnydd o leiaf yn cadw'r gyrrwr yn yr un wlad, Cymru.

4.0 Ein dewis o baru

Ein dewis ni o baru yw un nad yr ymddengys bod y Comisiwn Etholiadol wedi ei ystyried, gan mai Dwyfor Meirionnydd a Brycheiniog a Maesyfed yn unig a restrir fel rhan o'r ystyriaeth.

Mae ein dewis ni o baru, sef Maldwyn a Glyndŵr gyda Wrecsam yn cadw'r etholaeth i ddau Gyngor Sir, dwy ardal Comisiynwyr Heddlu a Throsedd, ac y mae'n fwy hygyrch o lawer o ran y rhwydwaith ffyrdd. Mae'r berthynas waith wedi ei sefydlu eisoes, nid oes fawr ddim mynyddoedd yn ein rhwystro, ac y mae gennym gysylltiadau diwylliannol, hanesyddol a chymdeithasol-economaidd gwell o lawer.

Gobeithiwn yn wir y caiff y cyflwyniad hwn ei ystyried. Yr ydym yn deall pa mor anodd yw ail-ystyried unwaith i ateb arfaethedig fod yn gyhoeddus, ond yr ydym yn grediniol y bydd y cynnig presennol yn tanseilio ffydd yn y broses ddemocrataidd oni chaiff ei newid changed.

Diolch am ystyried ein cyflwyniad.

Dros ac ar ran Plaid Lafur Etholaeth Maldwyn a Glyndŵr